

Relevante nettsted

Domstoladministrasjonens internasjonale arbeid

<https://www.domstol.no/nca>

Europarådet-CEPEJ

<https://www.coe.int/en/web/cepej/>

EU-nettverket ENCJ

<https://www.encj.eu/>

Europarådets dommerråd, CCJE

<https://www.coe.int/en/web/ccje/home>

Lovdata nyhetsbrev om europalov

<https://europalov.no/nyhetsbrev>

Oversatte rettsavgjørelser

<https://lovdata.no/register/dommerEngelsk>

Nettverk for Høyesterett, ACA Europe

<http://www.aca-europe.eu/index.php/en/>

Har du forslag til hvordan nyhetsbrevet kan forbedres? Tips til tema? kontakt OSS:

Internasjonaltsekretariat@domstol.no

Internasjonalt arbeid

Velkommen til fjerde utgave av nyhetsbrevet fra DAs internasjonale sekretariat! Nyhetsbrevet publiseres cirka fire ganger i året, og presenterer først og fremst aktuelt stoff fra aktiviteter knyttet til norske domstolers og Domstoladministrasjonens (DA) internasjonale arbeid.

I denne utgaven får du vite mer om hvordan DA bistår i rettsoppbyggende arbeid i Litauen gjennom EØS-midlene. Vi har tatt en prat med dommer Heidi Heggdal, som har deltatt som norsk ekspert i flere EØS-prosjekt. Om ikke lenge skal hun imidlertid til Kosovo, i jobb for EULEX, og Heggdal forteller om hva hennes nye rolle innebærer.

Norges Domstoler er videre samarbeidspartner for en rekke prosjekter på Vest-Balkan, etter avtale med UD. I høst har blant annet dommerne Jon Høyland og Carl August Heilmann introdusert kollegaveiledning og mentoring for domstolene i Bosnia-Hercegovina (BiH). Vi spurte Jon Høyland om hvordan det har gått.

I tillegg omtaler vi også aktuelle nyheter og du finner bl.a. lenker til rapporter fra internasjonale organ som CEPEJ og EU kommisjonen.

Norsk kollegaveiledning på eksport

Norges Domstoler er samarbeidspartner for en rekke prosjekter på Vest-Balkan, etter avtale med UD og nasjonale domstolinstitusjoner. I høst har blant annet dommerne Jon Høyland og Carl August Heilmann introdusert kollegaveiledning og mentoring for domstolene i Bosnia-Hercegovina (BiH). Vi spurte Jon Høyland om hvordan det har gått?

- Overraskende bra, og det skyldes blant annet at vi møtte en gruppe lærevillige dommere som tålte godt å arbeide med en metode som i begynnelsen innebærer mye prøving og feiling.

- Kollegaveiledning, som enkelt fortalt vil si at en kollega/mentor ser en film sammen med dommeren fra et rettsmøte som dommeren har ledet, er bare effektiv hvis mentor stiller åpne, nøytrale spørsmål og lar dommeren selv reflektere over atferden og virkningen på aktørene i

rettssalen. Både norske og bosniske dommermentorer begynner raskt å selv forklare hva dommeren gjør. Det kunne se ut til at metoden var mer fremmed for bosniske enn for norske dommere, men de ga seg ikke, de forsto stadig mer av metoden, og vi hadde rett og slett mye moro!

Hvem deltok fra BiH?

- Det var en gruppe dommere som skulle bli veiledere/mentorer, og en gruppe som skulle bli trainers for nye mentorer. En utfordring er å få gitt trenerne nok trening. Alle er dommere. Det er viktig for å skape kompetanse i domstolene og har også med uavhengighet å gjøre.

Kommer de nå til å gjennomføre kollegaveiledning i sine respektive domstoler?

- Ja, de første rundene tror jeg går greit. Vi reiser trolig til BiH i allefall en gang til, og da vil vi bruke filmer fra deres veiledning for dommerne. Det er mer usikkert på lengre sikt. Men vi håper at noe av entusiasmen som vi møtte skal holde seg. Det hjelper at dette er en metode som er like spennende og lærerik for mentor som for dommer.

EØS-midlene – Litauen

Gjennom EØS ordningen, er DA programpartner i flere land. I dette nyhetsbrevet presenterer vi Litauen.

Tiltak for å effektivisere rettsvesenet og domstoler i Litauen

Flere norske dommere og DA bidrar i EØS-program for å øke kvalitet og effektivitet i litauiske domstoler.

Avtalen om et justisprogrammet i Litauen er på ca. 11 millioner euro, og er inngått mellom Utenriksdepartementet i hhv. Norge og Litauen, innenfor rammen av EØS midlene. DA er både program- og prosjektpartner, og samarbeider med Domstoladministrasjonen i Litauen om forberedelse og implementering av programmet. Programmet implementeres frem til 2024.

Mer spesifikt skal programmet bidra til effektivitet i litauiske domstoler. Dette skal oppnås bl.a gjennom:

- En omfattende analyse av hvordan litauiske dommere administrerer saker, hvilke prosedyrer som skal forbedres, samt i hvilken grad rettighetene til sårbare grupper er hensynstatt. Analysen skal følges opp med nødvendige regel- og praksisendringer og kompetansetiltak
- En analyse av prosedyrer og kriterier lagt til grunn for innstilling, evaluering og forfremmelse av dommere i Litauen. Analysen skal følges opp med nødvendige regel- og praksisendringer

Programmet vil også bidra til økt kvalitet i Litauiske domstoler gjennom:

- Å øke kompetansen til domstoledere
- Forbedring av systemet for vitnestøtte
- Modernisering av litauiske domstoler med fokus på tilrettelegging for brukere med særskilte behov.

Norske og litauiske eksperter deltar i samtlige aktiviteter. DA bidrar også til å forbedre rettsikkerheten for ofre av vold i nære relasjoner i Litauen. En norsk dommer skal jobbe med en analyse av dette.

EØS-midlene – dommer Heidi Heggdal på internasjonale oppdrag

Heidi Heggdal er tingrettsdommer i Oslo tingrett. I tillegg har hun gjennom DA's EØS-samarbeid vært engasjert i flere prosjekter for å utjevne sosiale og økonomiske forskjeller i Europa. Nå skal hun imidlertid ut på et langtidsoppdrag til Balkan – for [EULEX i Kosovo](#).

Vi tok en prat med Heidi for å høre om hennes erfaringer med EØS - og internasjonalt arbeid:

Hvilke fagområder har du jobbet med som norsk ekspert i EØS- prosjektene/i hvilke land?

- Jeg har jobbet med rettsmekling i Litauen, Kroatia og Polen. Videre har jeg vært involvert i prosjekter om hhv. rettsmekling, sivil prosess, strafferett rettsmekling, samt avhør av barn som fornærmet i straffesaker i Romania.

Hvordan har det fungert å overføre norske erfaringer til mottakerlandene?

- Jeg har ikke egentlig oversikt over det. Det jeg merker er at mine kolleger i de respektive landene er lydhøre og interesserte. Noen ganger mener de vi lever i en idealverden her opp i nord og ikke forstår deres problemer. Jeg er jo ofte enig i det. Jeg er opptatt av å formidle at vi må alle finne oss i endringer i vår jobb. Det må bevege oss fremover. Det har vi måttet i Norge også, og vi er heller ikke alltid så begeistret. Dessuten mener jeg det er viktig å forstå de rammene de nye europeiske statene faktisk har å forholde seg til og at vi bør prøve å finne og bruke den lokale kompetansen. Endringer skjer som nevnt best innenfra.

Hvilke utfordringer står mottakerlandene overfor?

- Korrupsjon er det største og farligste dyret. Det er så mange som har nytte av korrupsjonen i systemet at det er svært vanskelig å bekjempe. Men jeg mener det alltid er mulig å finne frem til de som oppriktig ønsker forandring og som vil være med på å forbedre systemet.

Vil EØS-midlene gjøre en varig forskjell i arbeidet med å forbedre rettsvesenet?

- Det tror jeg absolutt. I tillegg til en haug med penger, har vi i Norge mye god kompetanse å eksportere. Dessuten er det en allmenn oppfatning i mottakerlandene at vi ikke har en skjult agenda, slik de f.eks. kan mistenke stormaktene for når de tilbyr sin hjelp. Det er ikke følelsen av å gjøre en avtale med djevelen som er fremtredende når nordmennene kommer. Den tilliten er kanskje mer verd enn pengene.

Hva er mandatet til EULEX, og hvordan jobber de?

- Mandatet til EULEX er å bistå Kosovo med å få en fungerende rettsstat. EULEX har en stor «monitoring pillar» i Kosovo som analyserer rettsprotokoller, har løpende kontakt med rettspersonell, dommere, påtalemyndigheten og advokater og gir råd og rapporterer en vurdering av hvordan rettssystemet følger nasjonale lover og standarden for internasjonale humanitære rettigheter. EULEX har også en «operations pillar» som jobber med fengselsvesenet og politiet og påtalemyndigheten.

Hva innebærer din nye rolle i EULEX i Kosovo- hva skal du jobbe med konkret?

- Jeg skal jobbe i Monitoring Pillar med rettssaksobservasjoner av både sivile og straffesaker i hele Kosovo.

Hva motiverer deg til deltagelse i internasjonale oppdrag? «What's in it for you»?

- Å bidra til å utvikle og styrke rettsstaten i våre nye europeiske stater opplever jeg som viktig og givende. Det er i tillegg veldig interessant å få innblikk i andre rettssystemer enn vårt eget. I diskusjon med mine kolleger i

andre rettssystemer får jeg sett vårt eget system utenfra og må stadig svare på (og spørre meg selv) hvorfor vi har valgt akkurat den løsningen på de ulike rammene rundt vår rettsstat. Jeg lærer rett og slett noe nytt hele tiden.

Andre aktuelle nyheter, arrangement og rapporter:

Dialogmøte om uavhengighet og ansvarlighet i Bosnia-Hercegovina (BiH)

Hvordan kan tilliten til domstolene i BiH forbedres? Det var tema for et toppmøte mellom domstolrådet i BiH, Domstoladministrasjonen og domstolrådet i Nederland (Rvdr) 1. oktober 2021. Hele domstolrådet i BiH deltok i dialogen basert på rapporten <https://www.domstol.no/globalassets/report-iaq-of-the-judiciary-in-bih.pdf>

I dialogen ble det analysert hvilke områder som er viktigst å arbeide videre med og hvordan man kan gå fram. Fra Norge deltok direktør Sven Marius Urke, lagdommer Wiggo Storhaug Larssen og Iwar Arnstad.

Møte mellom Høyesterettspresidentene i Norden

Lederne for høyesterettene i Norden møttes i Rovaniemi 8.-10. september. Tema som ble diskutert – og utvekslet erfaringer om – var rådgivende uttalelse fra EMD, den sentrale administrasjonen av domstolene samt effekter av pandemi-tiltakene på domstolene. Dessuten ble sentral rettspraksis i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige presentert.

Universitetet i Oslo - det juridiske fakultet - kommende arrangement:

«Selvstendig rettsvernshevd: Hva nå? (HR-2021-1773-A)»: 20. okt. 2021 15:30–17:30, Gamle Festsal, Domus Academica, Karl Johans gt. 47, Oslo / Digitalt via Zoom

Oslo senter for kommersiell rett (OSKR) innbyr til seminar den 20. oktober.

I HR-2021-1773-A tok Høyesterett stilling til den ulovfestede læren om selvstendig rettsvernshevd. Læren var i forkant av HR-2021-1773-A omdiskutert i teorien, særlig etter at Høyesterett avviste anvendelsen av selvstendig rettsvernshevd i HR-2017-33-A. Under miniseminaret diskuteres rettsstillingen etter HR-2021-1773-A, herunder hvilke materielle og metodiske implikasjoner som kan utledes fra kjennelsen.

For program og påmelding se [her](#)

Forbrukerrettsfredag: «Forbrukeravtaledirektivet i EU-domstolen» med Johan Giertsen: 29. okt. 2021 12:00–13:00, Zoom

Oslo Senter for Kommersiell Rett, Arena for forbrukerrett, sparker i gang "Forbrukerrettsfredag". Ca. en fredag hver måned inviterer vi til faglunsj om aktuelle forbrukerrettslige temaer. Inntil videre avholdes arrangementene digitalt på zoom. Det er gratis å delta.

For program og påmelding se [her](#)

Internasjonale konferanser/webinar

Europarådet Symposium - Human Rights in the Digital Sphere 18 October 2021

Hvordan beskytter man menneskerettigheter i den digitale verden vi lever i? Foredragsholdere fra ulike rettssystemer og jurisdiksjoner, eksperter og myndighetspersoner deler sine erfaringer på dette symposiet, organisert av bl.a Europarådet.

For mer informasjon og påmelding, følg denne [linken](#)

Fundamental Rights Forum 2021, 11-12 Oktober i Wien, Strasbourg, Geneve, Warsawa, Ljubljana, Oslo og online

Hva er de viktigste menneskerettsutfordringene i Europa i dag?

Delta i debatten med resten av Europa og meld deg på årets Fundamental Rights Forum. EØS-midlene er stolt sponsor og partner. Deler av programmet skal sendes fra Oslo.

For mer informasjon, påmelding og agenda se [her](#)

EU kommisjonen

Europakommisjonens Rule of Law rapport for 2021 er publisert

Blant de viktigste funnene, fremhevet EU - kommisjonen følgende utvikling i rettssystemene: Nesten alle medlemsland gjennomfører reformer knyttet til sine rettssystemer, dog med variasjoner hva gjelder omfang, form og fremgang.

I en rekke land har det blitt, eller blir det tatt skritt for å styrke rettslig uavhengighet gjennom reformer knyttet til rettsråd, utnevning av dommere og for eksempel påtalemyndighetens uavhengighet og autonomi. Imidlertid har noen få medlemsland fortsatt med gjennomføring av reformer som innskrenker uavhengighet. I noen land er det sågar gjentatte forsøk på å undergrave dommere eller rettsinstitusjoners rettslige uavhengighet.

Videre, har COVID-19-pandemien forsterket viktigheten av å modernisere rettssystemer, samt understreket behovet for digitalisering. Les mer her: [European Commission website](#) Rapporten kan lastes ned [her](#)

EU Justice Scoreboard

Nylig publiserte EU-kommisjonen årets 2021 EU Justice Scoreboard, som er en oversikt over effektiviteten, kvaliteten og uavhengigheten til EU-medlemslandenes rettssystemer.

Hvert år kartlegger EU-kommisjonen EU-landenes rettssystemer. Hensikten er å bistå EU og medlemsstatene med å forbedre effektiviteten av nasjonale rettssystemer ved å tilby objektive, pålitelige og sammenlignbare data om en rekke indikatorer.

Blant årets resultater er det særlig to ting som peker seg ut; digitalisering av rettssystemer- som tillot domstoler å holde hjulene i gang under Covid pandemien, og som mer generelt gjorde rettssystemene mer tilgjengelige og effektive.

Les mer her: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_3523

Europakommisjonen la fram framsynsrapport

"The EU's capacity and freedom to act" er navnet på kommisjonens andre årlige framsynsrapport, som ble lagt frem 8.september. Rapporten diskuterer EUs strategiske autonomitet i en global kontekst.

Kommisjonen har identifisert fire globale trender som påvirker EU`s kapasitet og handlingsrom; klimaendringer og miljøutfordringer; digitalisering og teknologisk utvikling; press på demokrati og verdier; og endringer i global orden og demografi. Kommisjonen har også definert ti nøkkeltema hvor EU ser muligheter for globalt lederskap.

[Les mer på kommisjonens sider.](#)

Europarådet (CoE)

Rettslig uavhengighet i Polen er fortsatt truet, i følge ny rapport fra GRECO. Les mer [her](#)

De siste case – by case avgjørelsene om implementering av dommer fra Den europeiske menneskerettighetsdomstol er publisert av Europarådets ministerkomité. Se mer [her](#)

COE- CEPEJ

Retningslinjer for digitale rettsmøter/videokonferanser

CEPEJ har utgitt [Guidelines on videoconferencing in judicial proceedings](#)

Retningslinjene legger frem noen hovedprinsipp som stater og domstoler bør følge for å sikre at bruk av videokonferanser er i samsvar med retten til en rettferdig rettssak som er nedfelt i artikkel 6 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK).

Les retningslinjene i sin helhet her: <https://rm.coe.int/cepej-2021-4-guidelines-videoconference-en/1680a2c2f4>

CEPEJ har også utviklet [the Handbook on court dashboards](#). Denne håndboken er ment som et verktøy for domstolledere til effektiv ledelse. Les mer og last ned håndboken [her](#)

Forskningsartikler

University of Iceland, Faculty of Law

Islandsk forskning viser at dommere og advokaters alder og kjønn kan påvirke resultater i rettssaker: foreløpige data i denne studien viser at mannlige dommere er mer tilbøyelige til å dømme i favør av påtalemyndigheten, mens kvinnelige dommere til fordel for tiltalte.

Les mer [her](#)

Lund Universitet, Sverige

“The criminal trial as a live event: Exploring how and why live blogs change the professional practices of judges, defence lawyers and prosecutors”

Denne artikkelen tar for seg hvordan direkte overføring/live blogging fra rettssaker har gitt økt tilgang til rettssystemet, men også forandrer hvordan dommere og advokater jobber.

Les hele artikkelen [her](#)
